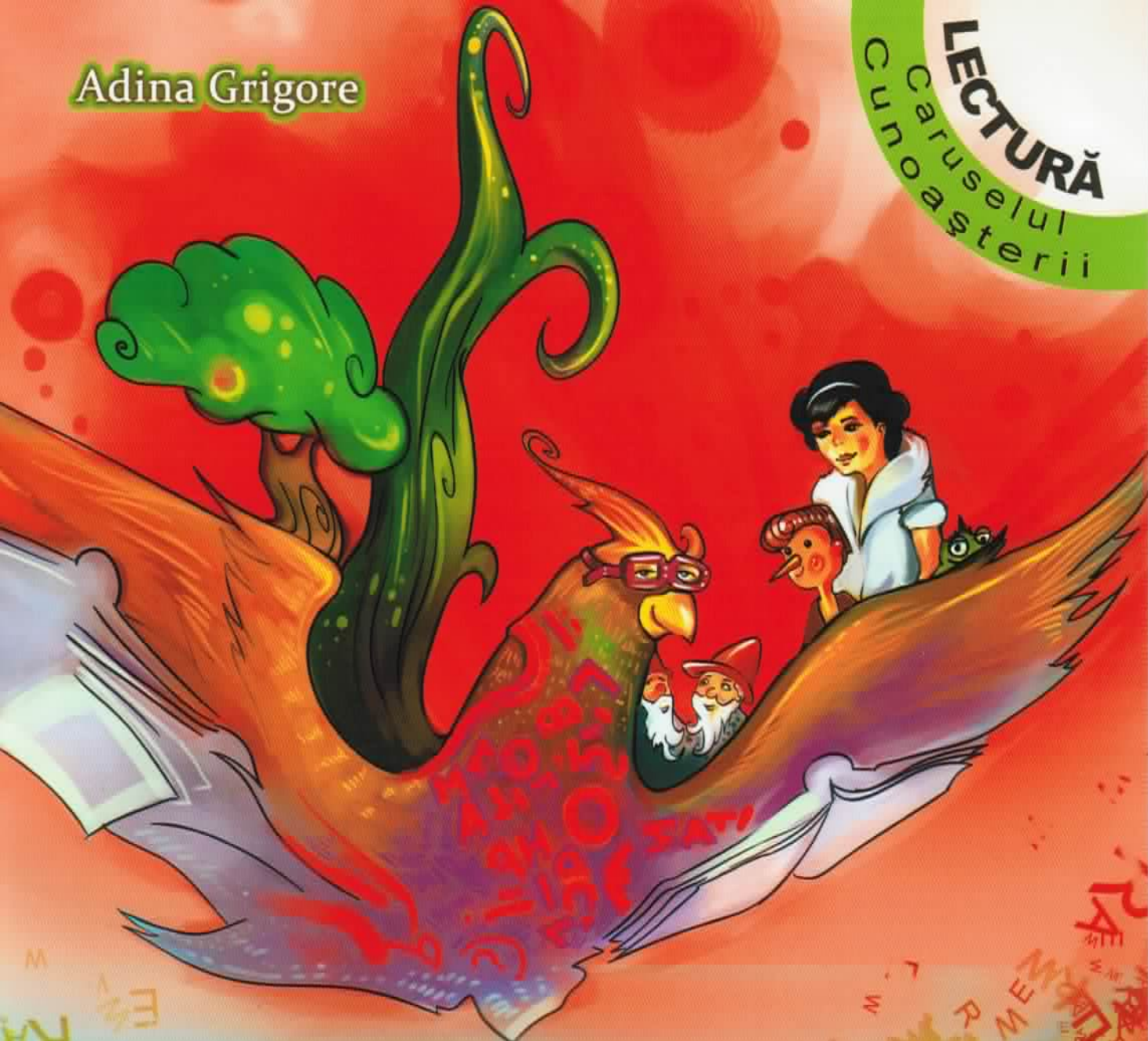

Adina Grigore

LECTURĂ
Caruselul
Cunoașterii

Pe aripile cuvintelor

Caiet de lectură

clasa a III-a

AVIZAT
M.E.N.

Conform cu programa
nr. 3418/19.03.2013

Editura
Ars Libri

Cuprins

Argument.....	3
Obiective cadru și de referință și exemple de activități de învățare.....	4
Conținuturile învățării și evaluare	5
Planificarea calendaristică a materiei.....	6
<i>Rapsodii de toamnă</i> de George Topîrceanu.....	7
<i>Sărăcuțul</i> de Emil Gârleanu.....	10
<i>Bunicul</i> de Barbu Șt. Delavrancea.....	13
<i>Bunica</i> de Barbu Șt. Delavrancea.....	18
<i>Limba noastră</i> de Alexe Mateevici.....	23
<i>Pisoiul</i> de Lev N. Tolstoi.....	26
<i>Țapul și șarpele</i> de Petre Ispirescu	28
<i>Fetița cu chibriturile</i> de Hans Ch. Andersen.....	31
Șezătoare literară.....	36
<i>Cea dintâi ninsoare</i> de Edmondo de Amicis.....	37
<i>Iarna</i> de Barbu Ștefănescu Delavrancea.....	41
<i>Fricosul</i> de Emil Gârleanu.....	44
<i>Colinde, colinde...</i> de Mihai Eminescu.....	47
<i>Concertul primăverii</i> de George Coșbuc	50
<i>Leul și cățelușa</i> de Lev N. Tolstoi.....	54
<i>Prieteșugul dintre șoarece și pisică</i> de Frații Grimm.....	57
<i>La cireșe</i> de Ion Creangă.....	61
<i>Legenda Crivățului</i>	64
<i>Boierul și Păcală</i>	66
<i>Mânzul</i>	70
<i>Poveste cu tâlc</i>	73
<i>Rândunica gureșă</i>	77
<i>Noapte de vară</i> de George Coșbuc.....	81
Șezătoare literară.....	86
<i>Zi de vară</i> de George Topîrceanu.....	87

Sărăcuțul

de Emil Gârleanu

S-a iscat un vârtej ca din senin. S-a înșurubat în pământ, apoi a pornit-o, tehui, peste câmp, curți și livezi, luând cu el tot ce găsea mai ușor în cale. Și dacă de pe jos fura flori, pene și hârtii, de pe-o ramură luă un cărăbuș, un cărăbuș mititel, castaniu, cu aripile fragede, cu ochișorii ca două neghinițe. Cărăbuș de primăvară. Când l-a luat vârtejul pe sus, și-a întins și el piciorușele și a văzut că poate zbura și fără să dea din aripi.

Vârtejul și-a făcut gustul, și-n mijlocul unui drum de țară, lângă o curte, s-a înțepenit o clipă ca un sfredel, apoi s-a topit deodată, lăsând tot ce luase, baltă, la pământ. Iar cărăbușul căzu pe-o bucățică de hârtie albă și rămase acolo, amețit. Când s-a trezit, privi împrejur: un drum prăfuit. Și din capătul drumului, țațos, cu pieptul în platoșă, cu pinterii arcuiți, venea un cucoș. „Ja! scap de unul și dau de altul, își zise cărăbușul; ăsta mă-nghite!” Cucoșul s-a apropiat, s-a uitat cu un ochi la cărăbuș, și-a trecut mândru înainte. „Am scăpat!” gândi cu bucurie cărăbușul și se întoarse să privească după cucoș. Atunci încremeni de spaimă. Din celălalt capăt al drumului sosea un curcan. Cărăbușul se făcu mai mic decât era, ținându-și sufletul: „Acum chiar c-am pățit-o!” Când ajunse curcanul în dreptul cucoșului, se înroti, își roși mărgelele și își dădu capul pe spate; iar cucoșul scoase pieptul și mai în afară, se înalță în picioare și-și forfecă aripile de câteva ori în pământ: își dădeau binețe. Cucoșul s-a dus, curcanul se feri parcă să nu calce cărăbușul când îl ajunse, și acesta, bietul, răsufli: „Bine c-am avut noroc!” Dar, deodată, de după gard, sări, mare, cu coada rotundă cât soarele la răsărit, un păun. Pasărea se legănă o clipă, apoi își strânse coada și zbură în drum. „De ăsta nu mai scap!” crezu cărăbușul. Păunul s-a apropiat, l-a răsturnat cu ciocul pe spate, apoi iar l-a întors cum îl găsise și, lăsându-l, își văzu de drum. Cărăbușului nu-i venea să-și creadă ochilor că mai e în viață. Dar uite: colo e drumul, sub el hârtia, pe dreapta gardul, — trăleşte, la să zboare acuma, cât putea mai repede, de-acolo pe vreo creangă de copac. Să-și încerce aripile. Și le desfăcu. În clipa aceea un pui de sturz, mai mărișor ceva decât o nucă, zbură spre el. „Ei! De așa păsări mici, mai de seama mea, mi-i drag și mie”, gândi cărăbușul, pregătindu-se chiar să dea sturzului „ziua bună”. Dar sturzul se lăsă lângă bucățica de hârtie, deschise pliscul, apucă, cu lăcomie, cărăbușul, și: hap! hap! mai să se înece, îl înghiți.

Sărăcuțul cărăbuș!

De pe gard, o vrabie, care văzuse multe în viața ei, își așezase pușorii în rând, să privească, de cum zărise cărăbușul jos. Și acum își luă zborul într-alt loc, strigându-și după dânsa odraslele, care duceau în minte o învățătură mai mult.

Vocabular:

tehui = zăpăcit, năuc, buimăcit

sfredel = unealtă folosită pentru executarea găurilor, burghiu

a se înroși = a se umfla în pene

odraslă = copil, urmaș

FIȘĂ DE LECTURĂ

1. Titlul textului: _____
2. Autorul: _____
3. Personajele: _____
4. Mesajul textului: _____
5. Rețea de personaje.
Recunoaște personajele întâlnite de cărăbuș după următoarele replici:

"Ia! scap de unul și dau de altul, ăsta mă-nghite!"

"Acum chiar c-am pățit-o!"

"Bine c-am avut noroc!"

"De ăsta nu mai scap!"

"Ei! De așa păsări mici, mai de seama mea, mi-i drag și mie!"

6. Transcrie enunțul în care este schițat portretul cărăbușului de primăvară.

_____

_____

_____

_____

7. Caută în text și scrie cuvinte ce descriu următoarele personaje din text:

Cucoșul

Curcanul

Păunul

Puiul de sturz

8. Completează după model:

un pinten	– niște piteni	– toți pitenii
un ochișor	– niște.....	– toți.....
un cărăbuș	– niște.....	– toți.....
un puișor	– niște.....	– toți.....
un sturz	– niște.....	– toți.....

9. Găsește comparațiile folosite în text.

Cărăbușul avea ochișorii ca.....
Vârtejul s-a înțepenit o clipă ca.....
Păunul avea coada rotundă cât.....
Puiul de sturz era mai mărișor ceva decât.....

10. Explică enunțul: „Vârtejul și-a făcut gustul, apoi s-a topit deodată.”

♣ **Curiozități despre cărăbușul de mai**

Zborul cărăbușului se desfășoară seara, în jurul orei 20, și durează în medie 50-60 minute.

În cursul zilei majoritatea adulților stau ascunși în sol, o mică parte se adăpostesc pe partea umbrită a diferitelor plante.

Înemează ca larvă în diferite vârste, în sol, la adâncimi cuprinse între 90 și 135 cm.

Este întâlnit în diferite țări din Europa occidentală și meridională, la noi în țară răspândit în județele Tulcea, Constanța și Călărași.

Emil Gârleanu, prozator, regizor, scenarist de film și jurnalist român (n. 5 ianuarie 1878, Iași, d. 2 iulie 1914, Câmpulung). Fiul lui Emanoil Gârleanu, colonel și al Pulcheriei, născută Antipa. Începe liceul la Iași în 1889 dar se retrage și se înscrie la Școala fiilor de Militari, unde devine coleg cu Jean Bart, apoi intră la Școala de Ofițeri de Infanterie, unde devine coleg cu Gheorghe Brăescu. A fost sublocotenent în armata română dar este exilat la Bărlad pentru activitatea sa publicistică, interzisă de regulamentul militar.

A debutat la revista ieșeană „Arhiva” în 1900 cu schița **Dragul mamei** și cu poezia **lubitei** sub pseudonimul **Emilgar**.

A colaborat la revistele *Arhiva*, *Evenimentul*, *Sămănătorul*, *Luceafărul*, *Albina*, *Flacăra*, *Convorbiri literare*, etc. Ulterior, a fost redactor la revista sămănătoristă „*Făt-Frumos*” și colaborator la „*Convorbiri critice*”. A participat activ la înființarea Societății Scriitorilor Români în 1908, al cărei președinte a fost între 1911-1912. Reprezentant de frunte al Sămănătorismului. Foarte apreciat de Nicolae Iorga, căruia îi dedică volumul de debut, apoi devine discipol al lui Mihail Dragomirescu.

A debutat cu volumul **Bătrânii** (1905), în care sunt evocați boieri de viță veche, patriarhali și visători, superiori lumii noi, burgheze, care i-a ruinat.

Cea mai cunoscută operă a lui Emil Gârleanu este **Din lumea celor care nu cuvântă** (1910), în care a relatat întâmplări alegorice din viața găzelor, păsărilor, animalelor și plantelor.

Un alt volum, **Nucul lui Odobac** (1910), dezvoltă tot o temă sămănătoristă: dispariția țărănimii patriarhale și a obiceiurilor tradiționale.

Alte opere:

- Cea dintâi durere, 1907
- Odată!, 1907
- Într-o zi de mai, 1908
- 1877. Schițe din război, 1908
- Punga, 1909
- Trei vedenii 1910
- Amintiri și schițe 1910
- Visul lui Pillat, 1915
- Lacrimă pe-o geană, 1915
- Povești din țară, 1916
- Culegătorul de rouă, 1919
- Opere alese, îngrijite de I. Negoiescu, 1955, postum
- Scrieri alese, îngrijite de T. Vârgolici, 1964, postum

Scenarist și regizor

- A regizat filmul „**Cetatea Neamțului**” (1914) și a scris scenariul pentru filmul „**Dragoste la mănăstire**” (1914).

Pisoiul

de Lev Nikolaevici Tolstoi

Vasia și Katia erau frați și aveau o pisică. Primăvara, pisica s-a pierdut. Copiii au căutat-o peste tot, dar n-au putut-o găsi.

Odată se jucau lângă hambar, și au auzit, de undeva de sus, un mieunat subțire. Vasea s-a urcat pe scară, în podul hambarului, iar Katia sta jos și întreba mereu:

- Ai găsit-o? Ai găsit-o?

O bucată de vreme Vasea nu i-a răspuns. În sfârșit, i-a strigat:

- Am găsit-o! E pisica noastră... și are pisoi. Sunt așa de frumoși!

Vino încoace repede!

Katia a alergat în casă, a făcut rost de lapte și i-a dus pisicii. Erau cinci pisoi. După ce au mai crescut puțin și au început să se miște din colțul lor, copiii și-au ales un pisoi cenușiu cu lăbuțe albe și l-au luat acasă. Pe ceilalți pisoi mama i-a dăruit, iar pe acesta l-a lăsat copiilor. Copiii îl hrăneau, se jucau cu el și-l culcau în pat cu dâșii.

Într-un rând au ieșit să se joace în drum și au luat pisoiul cu ei. Vântul spulbera paiele de pe drum și pisoiul se juca cu firele de paie, iar copiii făceau haz privindu-l. Mai apoi, au găsit pe marginea drumului măcriș, s-au apucat să-l culeagă și-au uitat de pisoi.

Deodată au auzit pe cineva strigând tare: "Înapoi, înapoi!" și au văzut un vânător venind în goana calului. Înaintea lui, doi câini alergau să apuce pisoiul. Prostuț cum era, pisoiul, în loc să fugă, s-a lăsat la pământ, și-a încovoiat spinarea și privea țintă către ei.

Katia s-a speriat de câini, a început să țipe și a fugit. Vasea s-a repezit într-un suflet spre pisoi și a ajuns lângă el odată cu câinii. Când câinii erau cât pe ce să înșface pisoiul, Vasea s-a trântit cu burta peste el și l-a acoperit.

Tocmai atunci s-a apropiat și vânătorul și a alungat câinii, iar Vasea a dus pisoiul acasă și de atunci nu l-a mai luat la câmp.

Vocabular:

hambar = șopron, magazie

măcriș = plantă cu gust acrișor.

FIȘĂ DE LECTURĂ

1. Titlul textului: _____

2. Autorul: _____

3. Personajele: _____

4. Învățătura care se desprinde din textul citit:

5. Răspunde la întrebări.

a) Cum se numeau cei doi frați?

b) Ce s-a întâmplat într-o primăvară?

c) Ce pisoi și-au ales cei doi copii?

d) De cine au uitat copiii culegând la măcriș?

e) Cine l-a salvat pe pisoi?

6. Metoda cadranelor:

I. Găsește cuvinte cu sens opus pentru:

- a pierdut - .....
- a căuta - .....
- a ajuns - .....
- a strigat - .....

II. Găsește cuvinte cu înțeles asemănător pentru:

- cenușiu - .....
- a alunga - .....
- spulbera - .....
- haz - .....
- hambar - .....

III. Ce se putea întâmpla dacă Vasea nu ar fi fost atent ca să-l salveze pe pisoi?

IV. Desenează pisoiul celor doi frați: Vasia și Katia.

7. Poți să alegi între un pisoi adevărat și unul de jucărie. Notează în tabelul de mai jos avantajele și dezavantajele fiecărei situații.

	AVANTAJE	DEZAVANTAJE
		
		

Colinde, colinde

de Mihai Eminescu

Colinde, colinde!
E vremea colindelor,
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglinzilor
Și tremură brazii
Mișcând rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele.

Se bucură copiii,
Copiii și fetele,
De dragul Mariei
Își piaptână pletele.
De dragul Mariei
Ș-a Mântuitorului
Lucește pe ceruri
O stea călătorului.

Vocabular:

scânteie = strălucește

Despre colinde

Colindele sunt creații populare. Ele s-au transmis din generații în generații. Colindele sunt cântece închinare miracolului nașterii lui Iisus Hristos, fiind ascultate și cântate de creștini.

FIȘĂ DE LECTURĂ

1. Titlul textului: _____

2. Autorul: _____

3. Anotimpul prezentat în poezie este: _____

4. Răspunde la întrebări.

a) Când e vremea colindelor? _____

b) Cine se bucură de acestea? _____

c) De dragul cui se bucură copiii? _____

d) Când sărbătorim ziua nașterii lui Iisus Hristos? _____

e) Ce reprezintă steaua pe care o folosesc colindătorii? _____

5. Enumeră câteva colinde cunoscute de tine.

---

6. Scrie cuvinte înrudite pentru cuvântul **colind**.

---

7. Jurnal dublu.

Desenează tabloul fiecărei strofe.

Povestește pe scurt ce se întâmplă în fiecare strofă.

8. Alcătuieste propoziții cu expresiile:

gheață asemeni oglinzilor, tremură brazii, scânteie stelele

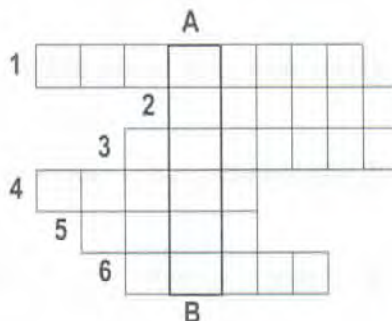

---

9. Completează rebusul și vei obține pe verticala **A-B** numele unui obicei de Crăciun.

1. Cea dintâi ... de Edmondo de Amicis
2. Îngrădire mare de zăpadă
3. Garoffi îi cere bătrânului ...
4. Umed sau ...
5. Colindele se cântă la sărbătorirea nașterii lui ...
6. Vremea colindelor

Prieteșugul dintre șoarece și pisică

de Frații Grimm

A fost odată o pisică și, într-o zi, ea întâlni un șoarece. Și îi vorbi pisica despre marea dragoste și prietenie și așa de bine reuși să-l păcălească, încât șoarecele se învoi să locuiască în aceeași casă și să se gospodărească împreună.

Pisica, într-o zi, propuse:

- Hai să adunăm provizii pentru iarnă; altfel o să flămâzim. Tu, șoricelule, nu poți să riști să umbli peste tot, căci o să sfârșești într-o cursă.

Sfatul pisicii era bun, așa că ei cumpărară un oluț cu untură. Dar nu știau unde să-l așeze. În cele din urmă, după lungă chibzuială, pisica spuse:

- Nu știu alt loc mai bun unde să ducem ulcica decât biserica; de acolo nu îndrăznește nimeni să ia ceva. O ascundem sub altar și nu ne atingem de ea până ce nu e neapărată nevoie.

Și amândoi duseră ulcica în siguranță. Dar nu dură mult și pe pisică o apucă pofta de untură și-i spuse șoricelului:

- Vreau să-ți spun, dragă șoricuțule, că m-a rugat o verișoară, care a adus pe lume un fecior alb cu pete maronii, să-i botez puiul. Îngăduie-mi să plec azi și tu deretică prin casă singur!

- Da, da, se învoi șoarecele, mergi sănătoasă! Și când vei mânca ceva bun, gândește-te și la mine! Ce-aș bea și eu un strop din vinul de la petrecere!

Dar nimic nu era adevărat. Pisica nu avea nicio verișoară și nu fusese rugată să fie nașă la niciun botez. Ea dădu fuga direct la biserică, la oluțul cu untură, și începu să mănânce. Își linse apoi mustățile, făcu o plimbare pe acoperișurile caselor din oraș, stătu cu burta întinsă la soare și se gândi la ulcică. Când se înseră, se întoarse acasă. Șoricelul îi spuse:

- Iată-te din nou aici! Precis ai petrecut bine ziua!

- Da, a fost bine! a spus pisica.

- Ce nume a primit copilul? întrebă șoarecele.

- Începilă, a spus mâța foarte plictisită.

- Începilă? se miră șoricelul. Ce nume ciudat! E un nume obișnuit în familia voastră?

- Ce te privește pe tine? replică pisica. Nu e mai ciudat ca "Fură-firimituri", numele finului tău.

Nu trecu mult și mâței îi veni din nou chef să se înfrupte din untură. Și-i zise șoricelului:

- Sper că nu te superi dacă te îngrijești iarăși singur de treburile casei! Am fost rugată pentru a doua oară să fiu nașă. Și cum puiul s-a născut cu o dungă albă în jurul gâtului, n-am putut refuza.

Bunul șoricel acceptă. Pisica o luă glonț spre biserică prin spatele zidului ce înconjură orașul. Și goli jumătate din ulcică. "Cel mai bun lucru e cel pe care-l mănânci singur" -își spuse pisica foarte mulțumită de fapta ei.

Se întoarse și, îndată ce trecu pragul casei, șoricelul o întrebă:

- Cum a fost botezat copilul?

- Jumătățilă, răspunse pisica.

- Jumătățilă? se miră șoarecele iar. N-am mai auzit numele ăsta în viața mea! Pun rămășag că nu este nici în calendarul bisericesc.

Pisica nu se potoli. Curând îi plouă în gură cu gândul la untură. Și-i spuse șoricelului:

- Toate lucrurile bune în lumea asta sunt trei. O să fiu nașă din nou. Finul meu e negru peste tot, numai lăbuțele sunt albe. Un astfel de lucru se întâmplă foarte rar. Te superi dacă plec?

- Începilă, Jumătățilă... Sunt nume deosebite. Mă pui pe gânduri.

- Dacă stai mereu ascuns sub blana ta cenușie, începi să ai gărgăuni la cap. Așa se întâmplă dacă nu ieși niciodată afară în timpul zilei!

Șoricelul făcu ordine și curățenie cât lipsi pisica. Între timp aceasta dădu gata restul de untură. "Nu ai liniște până nu termini ce ai început" -își zise pisicuța. Și sosi noaptea târziu acasă, sătulă și rotunjoară. Iar șoricelul o întrebă ce nume a primit cel de-al treilea fin.

- Nici asta n-o să-ți placă! spuse mâța. Îl cheamă Isprăvilă!

- Isprăvilă? Ce nume! strigă șoricelul, scuturând din cap.

Apoi se cuibări în așternut și se culcă.

De atunci nimeni n-a mai rugat-o pe pisică să fie nașă. Trecu timpul, sosi iarna și afară nu mai găseai nimic de mâncare. Se gândi șoricelul într-o zi la provizia pe care o știa păstrată și-i spuse pisicii:

- Hai, pisicuțo, la ulcica noastră cu untură! Ce-o să ne mai lingem lăbuțele!

- Bine, zise pisica, o să-ți placă cu siguranță!

Porniră spre biserică și, când ajunseră, ulcica era la locul ei, dar era goală. Șoarecele strigă atunci:

- Acum îmi dau seama ce s-a întâmplat! Acum e limpede ca lumina zilei ce prietenă adevărată ești! Ai mâncat toată untura de fiecare dată când ai mințit că ești nașă: mai întâi ai început untura... Începilă; apoi ai mâncat jumătate din ea ...Jumătățilă; apoi...

- Ia nu te mai plânge! strigă pisica. Încă un cuvânt și te mănânc!

- ...Isprăvilă....

Atât mai apucă să spună șoricelul, că pisica, dintr-un salt, ajunse lângă el și-l înghiți.

Vocabular:

provizii = rezervă de produse alimentare, necesară pentru o perioadă mai mare de timp

a flămânzi = a suferi de foame

a risca = a-și pune viața în primejdie

oluț = ulcică

chibzuală = bine gândit, cugetat îndelung

a deretica = a face ordine și curățenie în casă

rămășag = pariu, convenție între două persoane ce susțin lucruri contrare și prin care va avea dreptate va primi o răsplătă

FIȘĂ DE LECTURĂ

1. Titlul textului: _____

2. Autorul: _____

3. Personajele: _____

4. Spațiul și timpul desfășurării acțiunii:

5. Învățătura deprinsă din text:

6. Completează cu ideea corespunzătoare din text:

- Prietenia pisicii   O pisică propune prietenie unui șoarece cu scopul de a-l păcăli.
    cu cine?
    cu ce scop?

- Propunerea și sfatul pisicii
către șoarece.

Care?
Ce fel de?

- Ascunzătoarea
Unde?

- Minciunile pisicii
Cre?

De ce?
Cu ce scop?

- Sfârșitul șoricelului
Cum?
În ce mod?

7. Imaginează-ți un alt sfârșit al acestei întâmplări (unul fericit...poate).

8. Explică expresiile:

se învoi să locuiesc.....
să sfârșească într-o cursă.....
o luă glonț spre biserică.....
ii plouă în gură.....
ai gărgăuni la cap.....
e limpede ca lumina zilei.....

9. Scrie în ordine numele celor trei pisoi pe care pisica mințise că i-a botezat.

Miaunilă
Isprăvilă

Incepilă
Fură-frimituri

Jumătățilă
Pufilă

10. Povestește și tu o întâmplare asemănătoare celei de mai sus.

---

11. Diagrama Venn-Euler.
Stabilește asemănările și deosebirile.

Șarpele din lectura *Țapul și șarpele* de Petre Ispirescu

Asemănări

Pisica din lectura *Prieteșugul dintre șoarece și pisică* de Frații Grimm

---

---

12. Alcătuieste propoziții folosind cuvintele: *chibzuială, rămășag, provizii*.
